Hilma Hinkkanen (haastattelija)

Nuorten ravitsemustutkimuksen mukaan lähes 90 prosenttia suomalaisista pojista syö punaista lihaa ja lihavalmisteita yli suositusten. Itä-Suomen yliopiston tutkijatohtori Henri Hyvönen, miksi miehet syövät keskimäärin enemmän lihaa kuin naiset?

Henri Hyvönen (asiantuntija)

Tässä on ehkä kolme vastausta, jotka on kaikki yhtä oikeita. Ehkä ensimmäinen ja ilmeisin, on tämä myytti lihan ja proteiinin ja sitä kautta tämmöisen fyysisen suorituskyvyn ja mieskunnan yhteydestä. Olisiko toisena selityksenä sitten se, että liha on historiallisesti edustanut tämmöistä työllä ja vaivalla hankittua statusta ja sitä kautta lihaan kiertyy tämmöisiä turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyviä mielikuvia. Kolmantena ehkä sitten se historiallisesti rakentunut nimenomaan yhteisöön sukupuolittuneeseen työnjakoon liittyvä seikka, että metsästäminen ja nimenomaan lihan hankkiminen on ollut perinteisesti miesten hommaa siinä, missä lihan valmistaminen ruuaksi on sitten ollut feminiininen työnsarka. Tästä sitten juontuu myös se ajatus, että lihassa ja lihansyönnissä on jotain korostetun miehekästä.

Hilma Hinkkanen (haastattelija)

Millainen rooli lihalla on suomalaisessa mieheydessä nykyään?

Henri Hyvönen (asiantuntija)

Tämmöisessä symbolisessa mielessä suurelle osalle miehistä se ei välttämättä ole kauhean suuri, koska tämä lihan valmistamiseen ja sen hankkimiseen liittyvät tuotantoketjut on siivottu pois meidän arkipäiväelinympäristöstä osaksi tämmöisiä teollistuneita ja kuluttajalle päin suhteellisen näkymättömiä ja hygieenisiä prosesseja. Tuommoinen lihajalosteiden, kebabin, nakkien ja nugettien nassuttaminen on aika semmoista, sanoisinko, arkipäiväistä siinä, kun tämmöinen tietynlainen uusi konservatiivisuus ja tämmöinen kaipuu jonkunlaiseen tämmöiseen kuviteltuun menneisyyteen nostaa erityisesti nuorten miesten keskuudessa päätään. Kyllä voisi sanoa, että sen vana vedessä on sitten kehittynyt Suomeenkin tämmöinen pienimuotoinen alakulttuuri, joka on nimenomaan innostunut lihasta ja kytkee sen oman sukupuolen esitykseensä ja sitten symbolisesti erottautuu ilmastonmuutokseen liittyvästä tietoudesta ja tämmöisestä turhaksi pehmoiluksi leimaantuvasta eläinoikeusajattelusta.

Hilma Hinkkanen (haastattelija)

Onko sukupolvien välillä eroja tässä asiassa?

Henri Hyvönen (asiantuntija)

Ehkä tälleen kootusti voisi sanoa, että suurille ikäluokille liha on aika tärkeä asia ollut sen takia, että se mielikuvatasolla päivittäinen lihansyönti kytkeytyy osaksi tämmöistä käsitystä siitä, että elintaso ja kulutusmahdollisuudet jatkuvasti kasvaa. Mä luulen, että heidän lapsensa, niin sanottu X-sukupolvi, on ehkä seurannut aika paljon sitten samoja kehityslinjoja, että liha on ollut keskeistä ja tällaista miellyttävää kulutettavaa.

Hilma Hinkkanen (haastattelija)

Nykyään on valtavasti tietoa lihantuotannon eettisistä ongelmista ja siitä, millaisia vaikutuksia lihantuotannolla on ilmastonmuutokseen. Tutkijatohtori Henri Hyvönen, miksi tällainen tieto ei muuta välttämättä tottumuksia, vaan lihankulutus on pysynyt Suomessa melko samana. Sian ja siipikarjan kulutus jopa nousi viime vuonna.

Henri Hyvönen (asiantuntija)

Niin. Tietoa ehkä jossain mielessä on, mutta onko se sitten sellaista yleisesti hyväksyttyä tietoa, niin on toinen kysymys. Kansainvälisestä kirjallisuudesta tunnetaan tämmöinen havainto, että hyvin usein länsimaisissa teollisuusmaissa tavallaan paikallisuudesta ja kansakunnasta riippumatta ajatellaan, että juuri meidän kotimaassamme lihatuotanto on poikkeuksellisen eettistä ja ekologista, ja ongelmat sijaitsee aina jossain muualla. Suomalaiset ylpeilee puhtaalla luonnolla ja erityisellä luontosuhteella. Tanskalaiset ovat kehittäneet nimenomaan paikallisista sikatiloista sellaisen eettisen lihantuotannon mallin, joka siis heidän sosiokulttuurisessa kontekstissa on paitsi, että paikallinen kansallinen ylpeyden aihe, niin ne on jopa tämmöisiä turistikohteita. Nämä sikatilat, joihin köyrätään sitten ihmisiä oikein bussilla ihmettelemään, että meillä asiat osataan tehdä merkittävästi paremmin.

Mitä tuohon ilmastopuoleen sitten tulee, niin ehkä nyt tämmöinen, niin kuin sanotaan raju ilmastonmuutoksen kieltäminenhän nyt on väestötasolla suhteellisen harvinaista. Mutta sitten keksitään tämmöisessä arkisessa kulutuskäyttäytymisessä monenlaisia verukkeita, että emmehän me suomalaiset, kun Kiina ja Intia. Ja kyllähän minä nyt tätä lihaa voin syödä, että se on tavallaan minun perintöosani tässä ilmastotaakassa, kun en lennä. Tai sitten se voi kietoutua tämmöiseen, puhutaan ruokanationalismista, että kyllähän nyt kotimainen liha on ilmastoteko, kun sitä vertaa tuontitofuun. Ja näitä tämän tyyppisiä tavallaan kiertoliikkeitä, että ei tarvitse sanoa olevansa ilmastonmuutoksen kieltäjä, vaan että sen asian jotenkin sitten järkeistää itselleen ja samalla säilyttää tämmöisen identiteettirakennelman ympäristötietoisena kuluttajana. Näitä strategioitahan riittää.

Hilma Hinkkanen (haastattelija)

Entä miksi ilmastoperusteinen kritiikki välillä koetaan aika henkilökohtaisesti?

Henri Hyvönen (asiantuntija)

Niin, ruoka itsessäänhän on äärimmäisen henkilökohtaista. Ja siis ruoka on tavallaan perustavanlaatuinen riippuvuussairaus. Tupakkaa ja alkoholia ei ole pakko kuluttaa, mutta jotain on kuitenkin syötävä. Ja sellaisetkin ihmiset, jotka ajattelee, että ruoka on vaan polttoainetta, niin luulen että melkein voisi sanoa, että kaikilla ihmisillä on ruokaan liittyviä preferenssejä ja mielitekoja. Ja sitten se ajatus siitä, että se oma mieliruoka vietäisiin pois tai vielä pahempaa, että joku tulisi ulkopuolelta diktaattorin elkein kertomaan, että mitä pitää syödä. Kyllähän se tavallaan on herkässä itse kullakin siinä tilanteessa semmoinen ajatus, että eihän Neuvostoliitossakaan sentään Stalin määrännyt sitä, että mitä kansalaiset syövät. Ja sitten se, että mielikuvatasolla se asiayhteys, se lautasella olevan jauhelihamurekkeen ja lämpenevän ilmaston välillä, on inhimillisesti aika hankala mieltää. Sittenhän semmoisiin lapsesta asti opittuihin totunnaisiin kulutusvalintoihin kohdistuva, niin kuin voisi kansankielellä sitten kokea, että jeesustelu on herkästi hyvin hyvin loukkaavaa.

Hilma Hinkkanen (haastattelija)

Joistakin tutkimuksista mä luin, että joissakin kulttuureissa liha ja maskuliinisuus liitetään aika vahvasti toisiinsa, niin onko suhteessa lihan tapahtumassa muutosta vai liittyykö liha ja maskuliinisuus edelleen toisiinsa niin Suomessa kuin muualla maailmalla?

Henri Hyvönen (asiantuntija)

Kyllähän ne liittyy, ja jos nyt sitten ajattelee, että tässä lihan kulutuksessa on ollut tämmöinen pitkän aikavälin laskeva trendi, ja nyt sitten kuitenkin siteerasit tätä ajankohtaista tilastotietoa, että maamme nuorista miehistä kuitenkin merkittävä osa suosii lihaa ja etenkin lihajalosteita päivittäisessä ruokavaliossa. Niin sitten kun tiedetään, että suomalaisten nuorten miesten asenne ilmastoon on väestötasolla mikä on. Niin vaikea kuvitella, että se yhteys tässä ihan lähivuosina olisi mihinkään hapertumassa.

Kanavatunnus